

Data

Autorzy

17 kwietnia 2020

Aleksander Łaszek,
Rafał Trzeciakowski

Analiza 3/2020: Reakcje wybranych państw na COVID-19

- Pandemia COVID-19 jest poważnym wyzwaniem dla społeczeństw na całym świecie. W reakcji na nią ludzie zmieniają swoje zachowania, a rządy podejmują różnorakie działania publiczne. Aby porównać reakcje rządów różnych krajów, przy udziale partnerów zagranicznych zebraliśmy informacje z Bułgarii, Czech, Litwy, Gruzji, Niemiec, Grecji, Węgier, Polski, Słowacji, Słowenii i Wielkiej Brytanii. Przegląd działań publicznych w tych krajach wskazuje na występowanie zarówno obszarów wspólnych, jak i głębokich różnic. Większość działań koncentruje się na dystansowaniu społecznym:
 - Wszystkie kraje zamknęły restauracje, bary, siłownie, kina i teatry.
 - Szkoły i uniwersytety pozostają zamknięte, ale zróżnicowany jest zakres, w jakim przeniesiono edukację do Internetu. W większości krajów przełożono egzaminy państwowe.
 - Otwarte pozostają tylko wybrane rodzaje sklepów; w niektórych niemieckich landach zliberalizowano zakaz handlu w niedziele, aby zmniejszyć zatłoczenie.
 - Bułgaria i Grecja zamknęły wszystkie parki i lasy, podczas gdy w Polsce zamknięto tylko lasy państwowe, a w Gruzji tylko parki prywatne.
 - Czechy, Polska i Słowacja nakazują zasłanianie twarzy w miejscach publicznych.
 - Słowenia i Gruzja zamknęły transport publiczny, podczas gdy Czechy, Litwa, Polska i Słowacja wprowadziły elementy dystansowania społecznego dla pasażerów.
 - Tylko Wielka Brytania utrzymała w pełni otwarte granice, Niemcy i Słowenia generalnie również, ale z istotnymi ograniczeniami.
- Podstawy prawne dla działań publicznych są różne – Bułgaria, Czechy, Litwa, Gruzja, niektóre niemieckie landy i Słowacja ogłosiły konstytucyjny stan nadzwyczajny. Polska ogłosiła jedynie ustawy stan epidemii, wprowadzając pomimo wątpliwości konstytucyjnych niektóre rozwiązania zarezerwowane dla stanów nadzwyczajnych. Węgry nie wprowadziły stanu nadzwyczajnego, ale przekazały władzy wykonawczej nawet szersze uprawnienia niż przewidziane w konstytucji. Grecja, Słowenia i Wielka Brytania nie ogłosiły konstytucyjnego ani ustawowego stanu nadzwyczajnego.
- Ponieważ zarówno osłabienie optymizmu konsumentów, jak i administracyjne środki dystansowania społecznego odbijają się na kondycji przedsiębiorstw, rządy we wszystkich krajach ogłosiły programy wsparcia. W deklaracjach medialnych plany sięgają wielu miliardów euro, ale duża ich część, służąca zapewnieniu płynności, nie stanowi bezpośrednich wydatków publicznych. Drugi najważniejszy instrument – dotacje do miejsc pracy i dla osób prowadzących działalność gospodarczą – będą mniej kosztowne. Również te programy różnią się hojnością i zakresem, a ich całkowity koszt fiskalny, chociaż obecnie trudny do oszacowania, w większości krajów wyniesie ok. 1%-2% PKB.

Analiza została przygotowana przez FOR we współpracy z organizacjami partnerskimi z sieci 4Liberty.eu i EPICENTER: Bułgaria (Institute for Market Economics, IME), Czechy (Centre for Economic and Market Analyses, CETA), Grecja (KEFIM), Gruzja (New Economic School – Georgia), Litwa (Lithuanian Free Market Institute, LLRI), Niemcy (Friedrich-Naumann-Stiftung für die Freiheit, FNF), Polska (Forum Obywatelskiego Rozwoju, FOR), Słowacja (Institute of Economic and Social Studies, INESS), Słowenia (Visio Institut), Węgry (EPICENTER), Wielka Brytania (EPICENTER).

Dystansowanie społeczne i inne ograniczenia spowalniające pandemię COVID-19

We wszystkich badanych krajach w celu spłaszczenia krzywej epidemii i uniknięcia przeciążenia systemu opieki zdrowotnej nałożono wiele ograniczeń administracyjnych. Restauracje, bary, kina i teatry zostały zamknięte. Zamknięto również instytucje edukacyjne, a kształcenie przeniesiono do Internetu, chociaż wciąż nie w pełni. Z pewnymi różnicami restrykcjom została również poddana działalność sklepów innych niż sprzedające dobra zaspokajające podstawowe potrzeby. Większe różnice cechują podejście do transportu publicznego, granic i szeroko rozumianych ograniczeń w przemieszczaniu się. Również podstawy prawne działań publicznych są różne – Bułgaria, Czechy, Litwa, Gruzja, niektóre landy niemieckie i Słowacja ogłosiły stan nadzwyczajny, podczas gdy Węgry bez wprowadzenia stanu nadzwyczajnego przekazały władzy wykonawczej nawet szersze uprawnienia niż przewidziane w konstytucji, a Polska, mimo że ogłosiła tylko ustawowy stan epidemii, wprowadziła niektóre rozwiązania zastrzeżone dla konstytucyjnych stanów nadzwyczajnych.

Restauracje i bary pozostają zamknięte, poza dostawami do domów i na wynos, we wszystkich badanych krajach. W Polsce zakazane pozostają dostawy alkoholu, i jakkolwiek specjalistyczne sklepy dostarczają go poprzez różne konstrukty prawne pomimo zakazu, to w przypadku restauracji zakaz ogranicza możliwości dostaw i zakupów na wynos.

- **Bułgaria.** Zamknięte; dostawa do domu i na wynos
- **Czechy.** Zamknięte; dostawa do domu i na wynos
- **Grecja.** Zamknięte; dostawa do domu i na wynos
- **Gruzja.** Zamknięte, dostawa do domu i na wynos (w dużych sieciach, np. Wendy's)
- **Litwa.** Zamknięte; dostawa do domu i na wynos
- **Niemcy.** Zamknięte; dostawa do domu i na wynos
- **Polska.** Zamknięte; dostawa do domu i na wynos; dostawa alkoholu pozostaje zabroniona
- **Słowacja.** Zamknięte; dostawa do domu i na wynos
- **Słowenia:** Zamknięte; dostawy do domu i na wynos
- **Węgry.** Zamknięte; dostawa do domu i na wynos
- **Wielka Brytania.** Zamknięte; dostawa do domu i na wynos

Sklepy spożywcze, apteki, stacje benzynowe, magazyny, banki, urzędy pocztowe, niektóre usługi i podobne pozostają otwarte we wszystkich badanych krajach. Czechy zaczynają stopniowo otwierać pozostałe sklepy, podczas gdy Polska planuje robić to od 20 kwietnia. W Polsce i na Słowacji liczba wpuszczanych klientów jest ograniczona, na Słowacji do 1 klienta na 25 metrów kwadratowych, podczas gdy w Polsce do 3 klientów na 1 kasę. Czechy, Polska, Słowacja i Słowenia ustanowiły specjalne godziny otwarcia tylko dla seniorów. Wydaje się, że Polska

wprowadziła najwięcej ograniczeń zakupów, w tym obowiązek noszenia rękawiczek przez klientów. Fryzjerzy i usługi kosmetyczne są zamknięte w Polsce, ale pozostają otwarte na Węgrzech. Chociaż zakaz handlu w niedziele został zliberalizowany w niektórych niemieckich landach, to nadal obowiązuje w Grecji, Polsce i na Słowacji.

- **Bułgaria.** Otwarte są tylko sklepy spożywcze, apteki, magazyny, stacje benzynowe, banki, urzędy pocztowe i podobne.
- **Czechy.** Otwarte są tylko sklepy spożywcze, apteki, magazyny, stacje benzynowe, banki, urzędy pocztowe i podobne; specjalne godziny otwarcia przeznaczone dla osób starszych; jednak coraz więcej punktów jest stopniowo otwieranych, np. hobbyistycznych lub naprawczych.
- **Grecja.** Otwarte są tylko sklepy spożywcze, apteki, magazyny, stacje benzynowe, banki, urzędy pocztowe i podobne. Restrykcje handlu w niedziele pozostają.
- **Gruzja.** tylko sklepy spożywcze, apteki, magazyny, stacje benzynowe, banki, urzędy pocztowe i podobne.
- **Litwa.** Otwarte są tylko sklepy spożywcze, apteki, magazyny, stacje benzynowe, banki, urzędy pocztowe i podobne.
- **Niemcy.** Otwarte są tylko sklepy spożywcze, apteki, magazyny, stacje benzynowe, banki, urzędy pocztowe i podobne. Zakaz handlu w niedziele liberalizowano w niektórych landach.
- **Polska.** Otwarte są tylko sklepy spożywcze, apteki, magazyny, stacje benzynowe, banki, urzędy pocztowe i podobne. Fryzjerzy i usługi kosmetyczne zamknięte. Warunki: 3 osoby na 1 kasę wpuszczane jednocześnie do sklepu; obowiązkowe rękawiczki dostarczane przez sklepy; specjalne godziny otwarcia przeznaczone dla osób starszych. Restrykcje handlu w niedziele pozostają. Środki ogłoszone do 19 kwietnia.
- **Słowacja.** Otwarte są tylko sklepy spożywcze, apteki, magazyny, stacje benzynowe, banki, urzędy pocztowe i podobne. Warunki: tylko 1 klient na 25 metrów kwadratowych; specjalne godziny otwarcia przeznaczone dla osób starszych. Restrykcje handlu w niedziele pozostają.
- **Słowenia.** Otwarte są tylko sklepy spożywcze, apteki, magazyny, stacje benzynowe, banki, urzędy pocztowe i podobne otwarte. W godzinach od 8 rano do 10 rano i przez ostatnią godzinę w ciągu dnia są otwarte tylko dla osób niepełnosprawnych, seniorów w wieku powyżej 65 lat, kobiet w ciąży i innych wrażliwych grup. Sklepy spożywcze mają obowiązek otwierać najpóźniej od 8 rano i pozostać otwarte przynajmniej do 18:00.
- **Węgry.** Otwarte są tylko sklepy spożywcze, apteki, magazyny, stacje benzynowe, banki, urzędy pocztowe i podobne. Fryzjerzy i usługi kosmetyczne pozostają otwarte.
- **Wielka Brytania.** Otwarte są tylko sklepy spożywcze, apteki, magazyny, stacje benzynowe, banki, urzędy pocztowe i podobne. Restrykcje handlu w niedziele pozostają.

Kina i teatry są zamknięte we wszystkich badanych krajach.

Porty lotnicze są zamknięte (z wyjątkami) w Gruzji, w Polsce i na Słowacji. Bułgaria ogranicza przyjazdy z niektórych miejsc. W Czechach porty lotnicze pozostają otwarte, ale ze względu na zamknięte granice loty są ograniczone do repatriacji i ładunków.

- **Bułgaria.** Otwarte z ograniczeniami dla niektórych przyjazdów.
- **Czechy.** Otwarte
- **Grecja.** Otwarte
- **Gruzja.** Zamknięte, dozwolone tylko loty czarterowe.
- **Litwa.** Otwarte
- **Niemcy.** Otwarte
- **Polska.** Zamknięte, dozwolone są wcześniej zaplanowane przychodzące loty czarterowe oraz rządowy program „Lot do domu”; środki zapowiedziane aż do 26 kwietnia
- **Słowacja.** Zamknięte
- **Słowenia.** Zamknięte
- **Węgry.** Otwarte
- **Wielka Brytania.** Otwarte

Siłownie są zamknięte we wszystkich badanych krajach.

Szkoły i uniwersytety są zamknięte we wszystkich badanych krajach. Szkoły i uniwersytety w większości lub we wszystkich krajach wprowadziły nauczanie online. Bułgaria, Czechy, Węgry i Polska przełożyły lub planują przełożenie krajowych egzaminów szkolnych. Słowacja jest jedynym krajem, który odwołał egzaminy w tym roku. W Niemczech większość krajów planuje przystąpić do egzaminów. W Wielkiej Brytanii szkoły pozostają otwarte dla dzieci „niezbędnych pracowników”.

- **Bułgaria.** Zamknięte; nauka zdalna; egzaminy krajowe należy przełożyć o 4-10 dni (brak ostatecznej decyzji).
- **Czechy.** Zamknięte; egzaminy przełożone na koniec stanu wyjątkowego o 3 tygodnie.
- **Grecja.** Zamknięte
- **Gruzja.** Zamknięte
- **Litwa.** Zamknięte; nauka zdalna
- **Niemcy.** Zamknięte; nauka zdalna w zależności od szkoły / uniwersytetu (obecnie przerwa wielkanocna; przełożenie zajęć uniwersyteckich); prawdopodobnie większość landów zorganizuje główne egzaminy
- **Polska.** Zamknięte; nauki online; działania ogłoszone do 26 kwietnia; egzaminy krajowe zostaną przełożone
- **Słowacja.** Zamknięte; nauka zdalna z inicjatywy nauczyciela; egzaminy krajowe odwołane (ale żaden uczeń nie będzie musiał powtarzać roku)
- **Słowenia.** Zamknięta; nauka zdalna
- **Węgry.** Zamknięta nauka online; niektóre egzaminy krajowe zostały przełożone, brak decyzji w sprawie innych.
- **Wielka Brytania.** Zamknięte; nauka zdalna na uniwersytetach, szkoły otwarte dla dzieci „niezbędnych pracowników”; egzaminy zawieszono; rekrutacja na uniwersytety na podstawie przewidywanych ocen

Parki i lasy zostały zamknięte tylko w Bułgarii, Gruzji (częściowo), Grecji i Polsce. W Polsce zamykanie lasów państwowych jest kwestionowane z przyczyn prawnych.

- **Bułgaria.** Zamknięte

- **Czechy.** Otwarte
- **Grecja.** Zamknięte
- **Gruzja.** Parki publiczne otwarte, parki prywatne zamknięte
- **Litwa.** Otwarte
- **Niemcy.** Otwarte
- **Polska.** Zamknięte; zamknięcie lasów państwowych jest kwestionowane z przyczyn prawnych, lasy prywatne pozostają nienaruszone, ale jest ich bardzo niewiele
- **Słowacja.** Otwarte
- **Słowenia.** Otwarte
- **Węgry.** Otwarte
- **Wielka Brytania.** Otwarte; wizyty odradzane

Zgromadzenia publiczne (w tym w parkach) są ograniczone we wszystkich krajach objętych badaniem w różnym stopniu. W Bułgarii grupy do 2 osób dorosłych są dozwolone, jeśli zachowują odległość 1,5 metra, co obejmuje także wnętrza supermarketów i innych placówek handlowych i administracyjnych, które pozostają otwarte. Polska ogranicza zarówno liczbę osób do 2 (chyba że dorosły z dzieckiem lub opiekun z osobą niepełnosprawną, domownicy/członkowie rodziny) i wymaga od nich zachowania odległości 2 metrów. Litwa, Gruzja, większość landów w Niemczech i Wielka Brytania ograniczają tylko dozwoloną liczbę osób razem. Słowenia ogranicza do członków gospodarstwa domowego i do 5 współpracowników. Węgry określają jedynie minimalną odległość między ludźmi.

- **Bułgaria.** Do 2 osób dorosłych i 1,5 metra; dystans społeczny wynoszący 1-1,5 metra ograniczony do 2 osób dorosłych, również w sklepach i innych otwartych placówkach
- **Czechy.** Do 2 niepowiązanych osób; dystans społeczny 2 metry; wymóg zasłaniania twarzy
- **Grecja.** Zawieszona
- **Gruzja.** Do 10 osób
- **Litwa.** Do 5 osób
- **Niemcy.** Zawieszona; szczegóły zależą od stanu, prawie we wszystkich 2 osobach lub w gospodarstwie domowym dozwolonych, chociaż w Saksonii tylko 2 osoby mieszkają w tym samym gospodarstwie domowym
- **Polska.** Do 2 osób lub członków rodziny / gospodarstwa domowego, ale wymagana jest odległość 2 metrów między nimi; zapowiedziane do 19 kwietnia; wymóg zasłaniania twarzy od 16 kwietnia
- **Słowacja.** Zawieszona; wymóg zasłaniania twarzy
- **Słowenia.** Członkowie gospodarstwa domowego lub do 5 współpracowników
- **Węgry.** Wymagana odległość 1,5 metra
- **Wielka Brytania.** Do 2 osób

Transport publiczny został zamknięty tylko w Gruzji i Słowenii. Na Litwie dozwolone jest zajmowanie tylko miejsc siedzących, podczas gdy w Polsce tylko połowy z nich (dotyczy również małych busów prywatnych). W Czechach, Polsce i na Słowacji wymagane jest zasłanianie twarzy.

- **Bułgaria.** Działa

- **Czechy.** Działa; wymóg zakrywania twarzy
- **Grecja.** Działa; ograniczony rozkład
- **Gruzja.** Zawieszony
- **Litwa.** Działa; wyłącznie miejsca siedzące
- **Niemcy.** Działa
- **Polska.** Działa; niektóre władze lokalne ograniczyły rozkład; tylko połowa miejsc siedzących; dotyczy również transportu prywatnego o 9 miejscach i więcej; wymóg zakrywania twarzy
- **Słowacja.** Działa; wymóg zakrywania twarzy
- **Słowenia.** Zawieszony
- **Węgry.** Działa; ograniczony rozkład
- **Wielka Brytania.** Działa; ograniczony rozkład

Granice państwowe pozostają w pełni otwarte tylko w Wielkiej Brytanii, częściowo w Niemczech (choć wprowadzono obowiązek kwarantanny) i na Słowenii (choć zagraniczni nierezydenci potrzebują zaświadczeń medycznych). Granice Grecji są zamknięte dla obywateli spoza UE niebędących rezydentami, a Bułgarii dodatkowo dla wybranych krajów strefy Schengen. W Czechach, Gruzji, na Litwie, w Polsce, na Słowacji i Węgrzech granice są zamknięte dla wszystkich cudzoziemców niebędących rezydentami (z pewnymi wyjątkami). Czechy są jedynym krajem, który zakazuje obywatelom wyjazdu z niewielkimi wyjątkami dla osób dojeżdżających do pracy. Czechy, Litwa, Polska i Słowacja poddają kwarantannie wszystkich przyjezdnych (z niewielkimi wyjątkami, np. przejeżdżający kierowcy ciężarówek). Bułgaria poddaje kwarantannie przyjazdy z wybranych krajów (z pewnymi wyjątkami). Dostawy są dozwolone we wszystkich badanych krajach, w Bułgarii są dodatkowo organizowane przez zielone korytarze / pasy.

- **Bułgaria.** Zamknięte dla osób przybywających z krajów spoza EOG, Francji, Hiszpanii, Holandii, Irlandii, Niemiec, Szwajcarii, Wielkiej Brytanii i Włoch bez miejsca zamieszkania, z wyjątkami; przyloty z wybranych krajów poddane kwarantannie na 14 dni; dostawy dozwolone, organizowane przez zielone korytarze / pasy
- **Czechy.** Zamknięte dla cudzoziemców niebędących rezydentami; Czesi z wyjątkiem osób dojeżdżających do pracy nie mogą wyjechać. Osoby dojeżdżające do pracy (z wyjątkiem pracowników służby zdrowia) muszą pozostać za granicą przez co najmniej 3 tygodnie, a następnie mają obowiązek 14-dniowej kwarantanny po powrocie.
- **Grecja.** Zamknięte dla obywateli spoza UE niebędących rezydentami; dostawy dozwolone
- **Gruzja.** Zamknięte dla cudzoziemców niebędących rezydentami, z wyjątkami; dostawy dozwolone
- **Litwa.** Zamknięte dla cudzoziemców niebędących rezydentami, z wyjątkami; obowiązkowa 14-dniowa kwarantanna; dostawy dozwolone
- **Niemcy.** Częściowo zamknięte dla osób; obowiązek 14-dniowej kwarantanny przyjezdnych; dostawy dozwolone
- **Polska.** Zamknięte dla cudzoziemców niebędących rezydentami; obowiązkowa 14-dniowa kwarantanna, z wyjątkami; transgraniczne dojazdy do pracy nie są już dozwolone (skutkowałoby to kwarantanną); dozwolony ładunek; obecne środki zapowiedziane aż do 3 maja.

- **Słowacja.** Zamknięte dla cudzoziemców niebędących rezydentami; obowiązkowa 14-dniowa kwarantanna, z wyjątkami; dostawy dozwolone
- **Słowenia.** Otwarte, ale obowiązują ograniczenia: lokalne przejścia graniczne z Chorwacją są zamknięte (Chorwacja zarządza zamknięcie międzynarodowych przejść granicznych dla osób); cudzoziemcy niebędący rezydentami Słowenii, Austrii lub we Włoszech proszeni są o przedstawienie zaświadczenia lekarskiego potwierdzającego ujemny wynik badania molekularno-biologicznego SARS-CoV-2 wydanego przez licencjonowanego lekarza w języku słoweńskim, angielskim, włoskim lub niemieckim i nie mogą być starsze niż 3 dni w momencie wjazdu; obywatelom i mieszkańcom bez objawów są poddawani kwarantannie w domach; obywatele i mieszkańcy z objawami są zobowiązani do izolacji przez państwo.
- **Węgry.** Zamknięte dla obcokrajowców niebędących rezydentami; dostawy dozwolone
- **Wielka Brytania.** Otwarte, pewne ograniczenia; dostawy dozwolone

Konstytucyjne stany wyjątkowe ogłoszono w Bułgarii, Czechach, Gruzji, na Litwie, w niektórych landach niemieckich i na Słowacji. Polska wprowadziła jedynie ustawy stan epidemii i niektóre rozszerzenia władzy państwowej są kwestionowane. Węgry nie wprowadziły stanu wyjątkowego, ale przekazały władzy wykonawczej szersze uprawnienia niż pozwalała konstytucja. Brak stanów nadzwyczajnych w Grecji, Słowenii i Wielkiej Brytanii.

- **Bułgaria.** Stan wyjątkowy, aż 13 maja
- **Czechy.** Stan wyjątkowy, aż 30 kwietnia
- **Grecja.** Nie
- **Gruzja.** Stan wyjątkowy
- **Litwa.** Stan wyjątkowy
- **Niemcy.** Tylko w niektórych landach
- **Polska.** Nie, tylko ustawy stan epidemii bez ograniczeń czasowych (ale konkretne działania są generalnie ograniczone czasowo, choć można je przedłużyć), niektóre z uprawnień władzy wprowadzonych ustawami i rozporządzeniami są prawdopodobnie niekonstytucyjne bez wprowadzenia stanu wyjątkowego; większość ogłoszonych środków obowiązuje w tej chwili do 19 kwietnia, 26 kwietnia i 3 maja
- **Słowacja.** Stan wyjątkowy w dziedzinie opieki zdrowotnej
- **Słowenia.** Nie
- **Węgry.** Nie, zamiast tego nowe uprawnienia wykonawcze szersze niż dozwolone w konstytucji bez ograniczeń czasowych
- **Wielka Brytania.** Nie, parlament wprowadził istniejące działania do wczesnego maja

Ograniczenia przemieszczania zostały wprowadzone w Bułgarii, Czechach, Grecji, na Węgrzech, w Polsce, Słowenii i Wielkiej Brytanii. Grecja i Słowenia wydają się najbardziej restrykcyjne, ponieważ Grecja wymaga złożenia formularzy internetowych dotyczących opuszczenia domu, a Słowenia ogranicza przemieszczanie się do gminy zamieszkania. Bułgaria ogranicza ruch do i z centrów miast. Gruzja jest jedynym badanym krajem, który wprowadził godzinę policyjną.

- **Bułgaria.** Przemieszczanie się do 28 centrów miast dozwolone wyłącznie w celu pracy, opieki zdrowotnej, opieki nad krewnymi itp. Niezbędne dokumenty obejmują oświadczenie pracodawcy, skierowanie od lekarza, receptę, aktualny adres

zamieszkania w dowodzie osobistym lub inny dokument urzędowy itp. Noszenie masek poza domem stało się obowiązkowe i zostało odwołane następnego dnia.

- **Czechy.** Ograniczone, ale stosuje się wiele wyjątków, np. zakupy lub ćwiczenia
- **Grecja.** Ograniczone aż do 27 kwietnia; przemieszczanie dozwolone tylko do pracy, na zakupy artykułów spożywczych / zaopatrzenie medyczne / niezbędne usługi, opieka medyczna, wyprowadzanie psów i spacerowanie do 2 osób. Tylko na podstawie specjalnego oświadczenia złożonego przez Internet w ministerstwie, z podaniem przyczyny (przeniesienie na wolne stanowiska, zakupy towarów, powód medyczny, indywidualne ćwiczenia, do banków w przypadku transakcji niemożliwych zdalnie).
- **Gruzja.** Tak; godzina policyjna od 21:00 do 6:00
- **Litwa.** Nie
- **Niemcy.** Nie
- **Polska.** Ograniczone do 19 kwietnia, może zostać przedłużone. Opuszczanie domu pozwalało jedynie na przemieszczanie się do pracy i z pracy oraz „ważne potrzeby życia codziennego”, co jest niejasne i wydaje się obejmować zakupy, opiekę medyczną, wyprowadzanie psów i spacerowanie; do 2 osób jednocześnie w odległości 2 metrów od siebie; sport odradzany; nieletnim muszą towarzyszyć rodzice.
- **Słowacja.** Nie
- **Słowenia.** Ograniczone do gminy zamieszkania i dodatkowo ograniczone ze względu na podstawowy cel do członków rodziny lub gospodarstwa domowego lub do 5 współpracowników
- **Węgry.** Dozwolone wychodzenie do punktów, które pozostają otwarte
- **Wielka Brytania.** Opuszczanie domu pozwalało jedynie na przemieszczanie się do i z niezbędnych prac, których nie można zrobić z domu, zakupów żywności / leków i codziennych ćwiczeń; do 2 osób, odległość 2 metrów

Dystansowanie w zakładach pracy jak dotąd zostało wprowadzone tylko w Polsce, gdzie odległość 1,5 metra ma być utrzymywana pomiędzy stanowiskami pracy, a pracodawcy muszą zapewnić odpowiednie rękawice ochronne i środek odkażający. Na Słowacji firmy konsultują się z władzami w sprawie środków ochronnych. W Niemczech zdecydowanie zaleca się stosowanie środków ochronnych. W Gruzji obowiązują ograniczenia dotyczące gromadzenia ludzi w jednym miejscu.

- **Bułgaria.** Nie
- **Czechy.** Nie
- **Grecja.** Nie
- **Gruzja.** Nie, ale pracowników dotyczy limit gromadzenia się
- **Litwa.** Nie
- **Niemcy.** Nie, jednak zdecydowanie zaleca się stosowanie środków ochronnych
- **Polska.** Wymagana odległość 1,5 metra pomiędzy stanowiskami pracy; rękawice i środki odkażające
- **Słowacja.** Nie, ale firmy muszą podejmować środki bezpieczeństwa w konsultacji z władzami
- **Słowenia.** Nie, tylko wytyczne
- **Węgry.** Nie

- **Wielka Brytania.** Nie

Polityki łagodzące wpływ COVID-19 na gospodarkę odbijają się

Zarówno zaniepokojenie konsumentów, jak i ograniczenia administracyjne, poważnie odbijają się na działalności gospodarczej. Firmy nastawione na rynek wewnętrzny cierpią z powodu zamknięcia sklepów i usługodawców, podczas gdy działalność eksporterów jest utrudniona przez ograniczenia na granicach i słabnący popyt zagraniczny. Aby wesprzeć dochody gospodarstw domowych i uniknąć zwolnień, rządy we wszystkich badanych krajach wprowadziły specjalne pakiety fiskalne.

Poniżej staramy się zapewnić koszty budżetowe działań zamiast wartości subsydiów dla firm, zarówno w walucie krajowej, jak i jako procent produktu krajowego brutto z 2019 roku (wysokość PKB za 2020 rok jest trudna do przewidzenia).

W Grecji i na Słowacji **subsydia** są skierowane do przedsiębiorstw zamkniętych na mocy zarządzeń administracyjnych. Bułgaria, Niemcy, Węgry, Litwa, Polska i Słowenia subsydują firmy doświadczające spowolnienia gospodarczego, które nie zwalniają pracowników. Wielka Brytania dostosowuje wsparcie dla firm do wielkości firmy i przychodów.

- **Bułgaria.** 3-miesięczne dopłaty do wynagrodzeń dla firm z kwalifikujących się sektorów, które mają przestoje; koszt 0,51 mld EUR (0,43% PKB)
- **Czechy.** Obietnica pokrycia niektórych strat, wprowadzony Kurzarbeit; koszt nieznany
- **Grecja.** Subsydia dla wszystkich pracodawców w firmach zamkniętych na podstawie zarządzeń administracyjnych; koszt 0,4 mld EUR (0,21% PKB; w tym samozatrudnienie zamknięte)
- **Gruzja.** (1) Dotacje dla przedsiębiorstw; koszt 2 mld GEL (4,47% PKB); (2) Dotacje na koszty mediów dla gospodarstw domowych (ograniczone), koszt 160 mln GEL (0,36% PKB)
- **Litwa.** 3-miesięczne dopłaty do wynagrodzeń dla firm deklarujących przestoje; koszt 0,45 mld EUR (0,92% PKB)
- **Niemcy.** Jeśli firma skróci godziny pracy, ubezpieczenie na wypadek bezrobocia pokrywa różnicę między zwykłym wynagrodzeniem a obniżonym wynagrodzeniem (ubezpieczenie na wypadek bezrobocia może trwać do 12 miesięcy, dla starszych pracowników 24 miesiące); nieznany koszt
- **Polska.** 3-miesięczne dopłaty do wynagrodzeń za umowy o pracę, jeżeli obrót miesięczny spadnie co najmniej o 25% lub inne warunki; koszt 7,9 mld zł (0,35% PKB)
- **Słowacja.** Dotacje do wynagrodzeń dla firm zamkniętych na podstawie zarządzeń administracyjnych; nieznany koszt
- **Słowenia.** Dopłaty do wynagrodzeń i do składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne dla pracowników tymczasowo zwolnionych w przedsiębiorstwach, których przychody spadły o co najmniej 20% w okresie styczeń-czerwiec 2020 r. w stosunku do stycznia-czerwca 2019 r.; składki na ubezpieczenie społeczne / zdrowotne pracodawcy są zawieszane, zamiast tego powinny zostać przeliczone przez pracodawcę na bezpośrednią wypłatę 200 EUR na każdego pracownika, obowiązują pewne ograniczenia
- **Węgry.** Dopłaty do wynagrodzeń dla osób o skróconych godzinach pracy, nieznany koszt; obniżenie składek na ubezpieczenia społeczne do 4% wynagrodzenia od 1 lipca; nieznany

koszt; bezpośrednie wsparcie dla firm tworzących nowe miejsca pracy, koszt 450 mld HUF (0,97% PKB)

- **Wielka Brytania.** Dotacje dla firm działających w najbardziej dotkniętych sektorach (handlu detalicznym, wypoczynku i hotelarstwie); inne mniejsze dotacje dla 700 tys. najmniejszych przedsiębiorstw; nieznaną koszt (cały pakiet o wartości 15% PKB)

Istnieją również dedykowane programy dla osób **samozatrudnionych**. Na Litwie i w Niemczech są one przyznawane wszystkim samozatrudnionym, podczas gdy w Polsce (główny środek), Słowacji, Słowenii i Wielkiej Brytanii są one przyznawane zainteresowanym przedsiębiorcom. W Grecji jest to ograniczone do osób prowadzących działalność na własny rachunek, które są zamknięte na mocy zarządzeń administracyjnych. Brak podobnych środków w Gruzji.

- **Bułgaria.** Nieznany.
- **Czechy.** Częściowe zamrożenie emerytury i ubezpieczenia zdrowotnego; świadczenia dla osób dotkniętych do końca kwietnia; świadczenia dla samozatrudnionych rodziców pozostających w domu z dziećmi.
- **Grecja.** Świadczenia dla osób prowadzących działalność na własny rachunek zamknięte na mocy zarządzeń administracyjnych; koszt 0,4 EUR (0,2% PKB; w tym inni zamknięci pracodawcy).
- **Gruzja.** Nie
- **Litwa.** Świadczenia przez 3 miesiące; nieznaną koszt.
- **Niemcy.** (1) Świadczenia dla wszystkich osób prowadzących działalność na własny rachunek; koszt 0,4 mld EUR (znikomy% PKB). (2) Jednorazowe dotacje dla przedsiębiorstw do 10 osób w wieku do 5 miesięcy, koszt 50 mld EUR (1,46% PKB).
- **Polska.** (1) Świadczenia jednorazowe dla osób prowadzących działalność na własny rachunek, które odnotowały 15% spadek dochodów w poprzednim miesiącu, oraz dla osób pracujących na podstawie umów cywilnoprawnych, które nie mogą ich zrealizować z powodu przestoju gospodarczego; koszt 6,8 mld zł (0,3% PKB). (2) Jednorazowe nisko oprocentowane pożyczki dla wszystkich firm do 9 pracowników (pożyczki są bardzo małe, około jednego średniego wynagrodzenia miesięcznego, dlatego de facto są to świadczenia, które mają znaczenie tylko dla osób prowadzących działalność na własny rachunek), inne niż - spłacane, jeżeli zatrudnienie nie zostanie zmniejszone na 3 miesiące; koszt 1,3 mld zł (0,05% PKB).
- **Słowacja.** Dotacje oparte na procentowym spadku przychodów; nieznaną koszt.
- **Słowenia.** W przypadku osób prowadzących działalność na własny rachunek i rolników brak płatności składek na ubezpieczenie społeczne / zdrowotne i dochodu powszechnego za marzec-maj, pod warunkiem, że ich dochody w okresie styczeń-czerwiec 2020 r. Są o 20% lub więcej niższe niż w okresie styczeń-czerwiec 2019 r. I nie będą mieli Wzrost o 20% w drugiej połowie 2020 r. W porównaniu z drugą połową 2019 r. W przypadku osób pracujących w pełnym wymiarze czasu w tych czasach obowiązują mniejsze płatności, ograniczenia.
- **Węgry.** Nieznany.

- **Wielka Brytania.** Subsidia do 80% zarobków osób prowadzących działalność gospodarczą i pracowników przymusowo wysłanych na bezpłatne urlopy przez początkowy okres 3 miesięcy; nieznaną koszt.

KONTAKT DO AUTORÓW

- Dr Aleksander Łaszek, Główny Ekonomista i Wiceprezydent, Forum Obywatelskiego Rozwoju (FOR), e-mail: aleksander.laszek@for.org.pl
- Rafał Trzeciakowski, Ekonomista, Forum Obywatelskiego Rozwoju (FOR), e-mail: rafal.trzeciakowski@for.org.pl

KONTAKT DO AUTORÓW Z INNYCH INSTYTUCJI (WG WYPEŁNIANEGO KRAJU)

- **Bułgaria:** Kaloyan Staykov, kaloyan@ime.bg, Institute for Market Economics (IME)
- **Czechy:** Pavel Peterka, e-mail: pavel.peterka@eceta.cz, Centre for Economic and Market Analyses (CETA)
- **Grecja:** KEFIM
- **Gruzja:** Gia Jandieri, e-mail: gjandieri@nesgeorgia.org, New Economic School – Georgia
- **Litwa:** Zespół, e-mail: LFMI@freema.org, Lithuanian Free Market Institute (LLRI)
- **Niemcy:** Justus Lenz, e-mail: Justus.Lenz@freiheit.org, Friedrich-Naumann-Stiftung für die Freiheit (FNF)
- **Słowacja:** Martin Vlachynsky, e-mail: martin.vlachynsky@iness.sk, Institute of Economic and Social Studies (INESS)
- **Słowenia:** Tanja Porcnik, e-mail: tanja.porcnik@visio-institut.org, Visio Institut
- **Węgry:** Adam Bartha, e-mail: abartha@epicenternetnetwork.eu, EPICENTER
- **Wielka Brytania:** Adam Bartha, e-mail: abartha@epicenternetnetwork.eu, EPICENTER; Louis Kill-Brown, e-mail: louiskillb@gmail.com, EPICENTER